

Spolufinancováno
Evropskou unií

Závěrečná evaluační zpráva projektu 5D

Prevence umístění a prevence setrvání dítěte mimo rodinu pomocí metody Znaký bezpečí

Závěrečné zhodnocení realizace projektu a jeho bezprostředních výsledků

Nositel projektu	Bateau z. s.
Registrační číslo	CZ.03.02.02/00/22_017/0001421
Doba realizace projektu	1. 11. 2023 - 28. 2. 2026
Charakter zprávy	Souhrnná závěrečná evaluační zpráva

Zpráva byla zpracována na základě projektové dokumentace, schválených monitorovacích zpráv, žádostí o změnu, rozhovorů s realizačním týmem, dotazníkových šetření cílových skupin, souhrnných kazuistik a interní přehledové tabulky realizace.

Evaluační zpráva © 2026 je licencována pod CC BY 4.0.

Pro zobrazení kopie této licence navštivte <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Kontext evaluovaného projektu

Projekt je realizován v rámci **Operačního programu Zaměstnanost plus** (ESF EU) v rámci priority **Sociální začleňování** a specifického cíle Zvyšovat rovný a včasný přístup ke kvalitním, udržitelným a cenově dostupným službám, včetně služeb, které podporují přístup k bydlení a individuální péči, včetně zdravotní péče; modernizovat systémy sociální ochrany včetně prosazování přístupu k sociální ochraně se zvláštním důrazem na děti a znevýhodněné skupiny; zlepšovat přístupnost, i pro osoby se zdravotním postižením, účinnost a odolnost systémů zdravotní péče a služeb dlouhodobé péče.

Závaznou podmínkou pro realizaci projektu je zohlednění principu Podpora participace dětí, rodin a mladých dospělých v procesech, které se jich týkají, a principu Podpora multidisciplinární spolupráce.

Realizační období projektu: od 01. 11. 2023 do 28. 02. 2026 (28 měsíců).

Řešitelem projektu je *nezisková organizace BATEAU z. s.*, která sídlí v Ústí nad Labem.

Jedná se o organizaci, která zajišťuje komplexní nabídku **služeb zaměřených na pomoc rodinám** (i rodinám pěstounským), včetně ohrožených rodin a dětí, a v neposlední řadě na preventivní práci s dětmi. Disponuje registrovanou sociální službou odborné sociální poradenství a pověřením k výkonu sociálně – právní ochrany dětí.

V regionu se jedná o organizaci s vysokým odborným kreditem.

Projekt **nemá partnera**, pouze spolupracující organizace **včetně zahraničního subjektu**.

Obsahem **projektu je sedm klíčových aktivit** včetně **KA Evaluate** a **KA Realizace principů** multidisciplinarity a participace (nejde v pravém slova smyslu o klíčovou aktivitu, ale spíše o shrnující popis toho, jakým způsobem jsou v celém projektu průřezově tyto dva principy uplatňovány).

Stručný popis projektu

Popis předchozího kontextu: jak souvisí obsah hodnoceného projektu s celkovou činností řešitele

Řešitel projektu evaluovaným projektem navazuje na dva již dříve v rámci OP Zaměstnanost řešené projekty, a sice na projekt „3 C – rozvoj týmově multidisciplinární a inovativní péče o ohrožené rodiny a děti v Ústeckém kraji“ a na projekt „3 D – realizace víceúrovňového výkonu sociálně-právní ochrany na principu celostnosti, funkčnosti a udržitelnosti“.

Společným **cílem** všech tří projektů je **snaha o zlepšení podmínek pro péči o ohrožené rodiny a děti, především v Ústeckém kraji**, výstupy projektů ale mohou mít vliv na zlepšení situace v této oblasti v rámci celé ČR.

Metoda Znaky bezpečí:

To, co všechny tři projekty spojuje především, je snaha řešitele projektu **přenést do českého prostředí zahraniční inovativní nástroj**, a sice metodu **Sings of Safety** neboli metodu **Znaky bezpečí** (dále také ZB).

Jde o **metodologický přístup k ochraně dětí**, který **zohledňuje silné stránky rodiny**, tzv. **znaky bezpečí**.

Základním východiskem této metody je partnerský přístup ve spolupráci s rodiči. Přístup se zaměřuje na otázku, jak zajistit partnerskou spolupráci s rodinou, kde vzniklo podezření na ohrožení dítěte.

Přístup ZNAKY BEZPEČÍ usiluje o plné zapojení rodiny a komunity (tj. přirozené sociální sítě) do řešení situace, a to ať už dítě žije trvale se svou biologickou rodinou nebo mimo ni.

K tomu využívá komplexní systém nástrojů, které směřují k **participaci** dítěte a jeho rodiny na přímém řešení situace, vč. hodnocení rizik a protektivních faktorů. Jedním ze základních znaků této metody je využívání **multidisciplinární spolupráce** formou tzv. síťových setkání, která jsou stěžejním prvkem přístupu.

Metoda staví na podpoře bezpečné péče tím, že intervenční postup buduje na obdobích tzv. **dobré péče**, která předcházela zjevnému „ohrožení dítěte“. **Jednotlivé prvky intervencí usilují o podporu bezpečné péče v přirozeném prostředí dítěte za předpokladu aktivizace podpůrné sociální sítě rodiny.** V případě, že nelze zajistit setrvání v přirozeném prostředí dítěte, usiluje o co nejrychlejší a nejbezpečnější návrat dítěte do rodiny, je-li tento indikován, případně o podporu bezpečného kontaktu s biologickou rodinou.

Signs of Safety jsou přístupem k ochraně dětí, který od 90. let 20. století společně propracovávají Andrew Turnell a Steve Edwards ve spolupráci s více než 150 pracovníky ochrany dětí v západní Austrálii. V současné době je koncept využíván ve Spojených státech amerických, Kanadě, **Velké**

Británii, Švédsku, Holandsku, Novém Zélandu, Japonsku, Německu aj. Je podložen řadou odborných článků a publikací.

V českém prostředí není tento nástroj zatím etablován. Žadatel se s ním v rámci výše uvedených projektů seznámil (vzdělávání, praxe, přenos nástrojů, jeho komunikace v českém prostředí) a dílčím způsobem ho přenesl do své vlastní praxe jako **zahraniční inovaci**. Zároveň pracoval na tom, aby se s nástrojem mohlo seznámit i české intervenční prostředí (konference, workshopy, distribuce materiálů).

Obsah projektu, cíle, cílové skupiny a klíčové aktivity:

Hodnocený projekt se zaměřuje na **PODPORU BEZPEČNÉ PÉČE** o ohrožené DĚTI V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ, konkrétně na **podporu prevence jejich umístění mimo rodinu**, případně na podporu jejich návratu do rodiny (nebo na podporu pravidelného kontaktu s rodinou, sociálním zázemím, pokud již k odebrání došlo) a to **s využitím nástroje (metody) ZNAKY BEZPEČÍ**.

Cíle projektu:

Cílem projektu, v souladu se zněním předmětné výzvy, ve které byl projekt podpořen, **je zlepšení podmínek pro podporu (zachování) bezpečné péče o dítě v domácím prostředí, podporu návratu dítěte do přirozeného rodinného prostředí nebo alespoň udržení (vybudování) pravidelného kontaktu s rodinou, pokud je již dítě umístěno mimo rodinu**, a to jak na regionální úrovni ÚK (zde více), tak na národní úrovni.

Tato podpora má být realizována díky vyšší míře **implementace nástroje Znaky bezpečí do vlastní praxe žadatele** a dále i díky **šíření této metody v českém intervenčním prostředí**.

Jednou z klíčových aktivit projektu (KA2) je vlastní intervenční **přímá práce s dvaceti ohroženými rodinami z ústeckého kraje právě za využití metody Znaky bezpečí**. Šlo o rodiny, kde hrozí odebrání dítěte (mladistvého), nebo již k odebrání došlo, a **metoda byla využita pro podporu jeho bezpečného návratu do rodinného (nebo sociálně blízkého) prostředí, případně k vzniku/obnovení pravidelného kontaktu s rodinou a/nebo s jeho vytvořením**.

Tato **pilotáž byla sledována, vyhodnocena** a výsledky těchto procesů byly sdíleny s odborným terapeutickým českým prostředím a využity i pro tvorbu metodologických materiálů.

VYHODNOCENÍ ÚSPĚŠNOSTI PILOTÁŽE A IMPLEMENTACE METODY ZNAKY BEZPEČÍ V INTERVENČNÍ PRAXI ŽADATELE ZAMĚŘENÉ NA ZACHOVÁNÍ ČI PODPORU BEZPEČNÉ PÉČE O DÍTĚ, PŘÍPADNĚ MLADISTVÉHO, V RODINNÉM PROSTŘEDÍ, JE HLAVNÍM OBSAHEM EVALUACE PROJEKTU.

Cílové skupiny projektu:

Projekt má **čtyři cílové skupiny**, jsou to:

Poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších služeb na podporu sociálního začleňování – poradenští pracovníci – s akcentací organizací poskytujících komunitní služby – odborní pracovníci zařízení pro výkon ÚV, pracovníci odborných služeb (psycholog. a rodinné poradny)

Zaměstnanci veřejné správy, kteří se věnují sociální, rodinné nebo zdravotní problematice

Rodiče, děti a mladí dospělí v nepříznivé sociální situaci – tj. rodiny v nepříznivé situaci, kdy hrozí umístění dítěte mimo rodinu, tedy rodiče a další osoby vykonávající péči o dítě (např. prarodiče, partneři rodičů) nebo rodiče, jimž bylo odebráno dítě z péče

Osoby ohrožené umístěním nebo umístěné v institucionálních zařízeních – tj.: děti (mladí dospělí), které již jsou v ÚV, umístění jim hrozí nebo zařízení opouštějí

Cílové skupiny pochází **převážně z ústeckého kraje** (rodiny, děti).

Vlastní popis projektu (klíčových aktivit):

Projekt realizoval **sedm klíčových aktivit**, včetně aktivity Evaluace.

Jejich společným cílem bylo **zavést do české praxe nástroj Znak bezpečí** a konkrétně ho jako intervenční nástroj v rámci KA2 **pilotně odzkoušet** v rámci organizace řešitele **jako nástroj v prevenci odebrání ohrožených dětí, mladých lidí** do ústavní péče, případně, pokud již odebrány byly, jako nástroj, který napomůže jejich návratu zpět do rodin.

Hodnocení této pilotáže v rámci klíčové aktivity projektu č.2 je hlavním předmětem evaluačních procesů.

Nástrojem – metodou **Signs of Safety** – bylo v rámci realizace projektu **pilotně ošetřeno dvacet rodin z Ústeckého kraje**, které jsou v situaci rizika odebrání či návratu do (z) ÚP. Předpokladem je, že u $\frac{3}{4}$ těchto rodin po intervenci nástrojem ZB dojde ke kvalitativní změně v situaci rodiny.

Tento proces byl pilotní a je vyhodnocen – dojde k ověření, **zda byla intervence metodou Znaky bezpečí u CS, tj. do projektu zapojených rodin, úspěšná, případně neúspěšná, a proč.**

Jako úspěšnou intervenci řešitel projektu označuje intervenci, po které **došlo ke kvalitativnímu zlepšení rodinné situace, tj. zda došlo ke zlepšení situace ohrožení umístěním dítěte mimo rodinu:** zda byla ÚV zrušena, případně návrh na ÚV pozastaven, zda existuje pravidelný kontakt s rodinou či sociálním prostředím nebo jsou známe příčiny jeho neexistence a pracuje se na nich.

Dále bylo hodnoceno, jak se metodu ZB podařilo implementovat do vlastní praxe řešitele, jak tuto implementaci hodnotí vlastní pracovníci řešitele, a jak její využití hodnotí intervenované rodiny – kde obě skupiny vidí **výhody a kde bariéry tohoto intervenčního nástroje.**

Zkušenosti z tohoto pilotního procesu byly sdíleny s odbornou veřejností jednak v rámci materiálů, které v projektu vzniknou, jednak v rámci navazujících aktivit, jejichž cílem je **šíření povědomí o metodě ZB v českém prostředí.**

Zároveň v rámci dalších klíčových aktivit projektu **probíhalo rozšiřující vzdělávání dvou českých supervizorek metody,** a to až do stupně „certifikovaný vzdělavatel“. Zástupci a zástupkyně organizace řešitele absolvují zahraniční stáž a hloubkovou supervizi ze strany holandského spolupracujícího subjektu – garanta metody **Signs of Safety** pro Evropu. **Tím dosáhnou kompetence sami v metodě vzdělávat.**

Metoda je šířena i do dalších organizací – zástupci a zástupkyně těchto organizací byli v rámci projektu s metodou podrobně seznámeni, dostali k dispozici metodologii, učebnice, informační a instruktážní videa, vznikla **informační platforma** – webová stránka, kde jsou tyto materiály dostupné. Projekt byl zakončen **mezinárodní konferencí** na národní úrovni.

Klíčová aktivita 2:

PŘÍMÁ PRÁCE S RODINAMI S DĚTMI UMÍSTĚNÝMI MIMO RODINU (nebo takovým umístěním ohroženými) – pilotáž a pokročilá implementace metody Znaky bezpečí v praxi žadatele

podrobný popis evaluované KA

- v průběhu této klíčové aktivity dojde k ošetření metodou Znaky bezpečí dvaceti rodin z CS Rodiče, děti a mladí dospělí v nepříznivé sociální situaci a z CS Osoby ohrožené umístěním nebo umístěné v institucionálních zařízeních, a to z ústeckého kraje
- metoda bude touto pilotáží postupně hlouběji implementována do vlastní praxe žadatele, proces bude realizován již vlastními interventkami řešitele, bude dozorován garantkami projektu a supervidován zahraniční expertkou metody (supervize

leadershipu), bude průběžně vyhodnocován a zkušenosti z tohoto procesu budou následně sdíleny s CS poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, veřejná správa

- v rámci KA budou realizovány následující činnosti:
- síťová setkání, výběr rodin
- zpracovávání dokumentace, supervize týmu, příprava na setkání
- individuální rozhovory s dítětem, s rodiči - 6-8 týdnů dotazování všech aktérů vč. dítěte, které je završeno tzv. „prohlášením o nebezpečí“, dojde sestavení trajektorie vč. dosažitelných kroků
- s každou rodinou se pracuje průměrně 6 měsíců, průměrně je v péči 5 rodin, intervence se mohou v čase překrývat, především v poslední fázi spolupráce
- práci s rodinami doprovází multidisciplinární spolupráce napříč resorty, v počátku jde o vstupní multidisciplinární assessment, v průběhu intervencí pak o opětovný assessment (případová konference), doprovod rodin obsahuje i dále 4-6 týdnů práce se sítí a síťová setkání, jež vyústí v bezpečnostní plán, následuje rozšíření kontaktů (až do rozsahu pobývání doma) se síťovým hodnocením a revizí bezpečnostního plánu.
- konečným cílem je návrat (nebo udržení) dítěte (mladistvého) do rodiny
- **tato klíčová aktivita, respektive vyhodnocení úspěšnosti pilotního využití metody Znaky bezpečí v českém prostředí, je hlavním předmětem evaluace projektu.**

1. Shrnutí hlavních závěrů

Projekt 5D byl realizován jako kombinace metodické inovace, přímé práce s ohroženými rodinami a současně jako projekt přenosu a ukotvení metody Znaky bezpečí do českého prostředí.

Evaluace potvrdila, že záměr projektu se podařilo naplnit ve třech navzájem propojených rovinách:

1. v rovině implementace metody do praxe organizace
2. v rovině bezprostředních změn u zapojených rodin
3. v rovině tvorby a šíření výstupů pro širší odborné prostředí.

Z pohledu nositele projektu byla implementace metody úspěšná především proto, že vedla ke **kvalitativní proměně způsobu práce s rodinou.**

Rozhovory i interní hodnotící podklady ukazují **posun od direktivního a hodnotícího přístupu k přístupu více partnerskému, popisnému a strukturovanému.**

Pracovnice popisují:

vyšší jistotu při práci s těžkými tématy, lepší schopnost vést rozhovor s dítětem i rodinou a větší přehled o tom, v jaké fázi se případ nachází.

U zapojených rodin evaluace doložila řadu bezprostředních přínosů:

posilování důvěry, větší otevřenost při sdílení citlivých témat, vznik nebo posílení podpůrné sítě, orientaci v rizicích a ve více případech také posun směrem k návratu dítěte do rodiny, ke zlepšení kontaktu nebo ke stabilnějšímu a bezpečnějšímu uspořádání péče.

Zároveň se však ukázalo, že výsledky nejsou rovnoměrné a že **metoda pracuje nejlépe tam, kde je možné udržet dostatečnou intenzitu práce, funkční síť rodiny a meziinstitucionální soulad.**

Třetí silnou stránkou projektu bylo **vytvoření výstupů přesahujících rámec přímé péče:** videí, učebnice, webové platformy, vzdělávacích aktivit, stáže, konference a distribuce materiálů. Projekt tak nepřinesl pouze podporu zapojeným rodinám, ale i konkrétní infrastrukturu pro další šíření metody v České republice.

Tedy:

- implementace metody do organizace byla podle dostupných dat *úspěšná, avšak kapacitně a časově velmi náročná;*
- u části rodin došlo k prokazatelnému *kvalitativnímu posunu v bezpečí, komunikaci, práci se sítí a v orientaci v situaci dítěte;*
- projekt vytvořil a rozšířil *konkrétní metodické výstupy, které mají význam pro širší odborné prostředí;*

- nejvýznamnější *bariéry* se týkaly *časové intenzity práce, socioekonomických limitů rodin a nesouladu mezi principy metody a postupy některých institucí*;
- *dlouhodobé dopady* nebyly vzhledem k době ukončení projektu předmětem přímého měření; lze je však formulovat jako *realisticky očekávané*.

„Metoda pomohla významně – komunikace je více strukturovaná a zaměřená na konkrétní změny v chování a bezpečí dítěte.“

Pracovnice projektu, rozhovor s interventkami, závěr projektu

„Pomohla by především větší otevřenost pracovníků OSPOD, místo používání pouze klasických starých metod.“

Zástupce širší cílové skupiny - poskytovatelé / veřejná správa, dotazníkové šetření

2. Kontext projektu a evaluační rámec

Projekt 5D navazoval na předchozí zkušenosti nositele s metodou Znaky bezpečí a usiloval o to, aby se tato metoda nestala jen souborem dílčích technik, ale aby byla uceleněji převedena do českého prostředí a pilotně ověřena v přímé práci s rodinami ohroženými umístěním dítěte mimo rodinu nebo usilujícími o bezpečný návrat dítěte z ústavní či náhradní péče. Tomu odpovídal i celý **evaluační rámec**, který od počátku **propagoval procesní a výsledkovou perspektivu**.

Evaluace byla koncipována jako smíšená: sledovala, *zda byla metoda úspěšně implementována do praxe organizace, zda se u zapojených rodin objevila kvalitativní změna v jejich situaci a zda byly realizovány klíčové aktivity, výstupy a monitorovací indikátory projektu*. Právě tato trojice otázek určovala logiku vyhodnocení a stala se osnovou i této závěrečné zprávy.

Evaluační otázka	Co bylo sledováno	Hlavní zdroje dat
EQ1: Implementace metody do praxe organizace	Přijetí metody, kompetence pracovníků, přínosy a bariéry implementace	rozhovory s realizačním týmem, dotazníky pracovníků, průběžné a závěrečné ZoR
EQ2: Změna situace zapojených rodin	Bezprostřední změny v bezpečí, kontaktu, síti, porozumění situaci a spolupráci	rodinné pre/post dotazníky, kazuistiky, rozhovory týmu, interní tabulka realizace
EQ3: Kvalita realizace projektu a jeho výstupů	Naplnění aktivit, výstupů, indikátorů a přínosů pro širší odborné prostředí	monitorovací zprávy, žádosti o změnu, interní tabulka, materiály a výstupy projektu

Pro tuto závěrečnou zprávu je důležité zdůraznit, že projekt skončil krátce před zpracováním této evaluace. Zpráva proto poctivě pracuje s bezprostředními výsledky a s očekávanými dopady, nikoli s ověřenými dlouhodobými efekty v několikaměsíčním nebo víceletém odstupu.

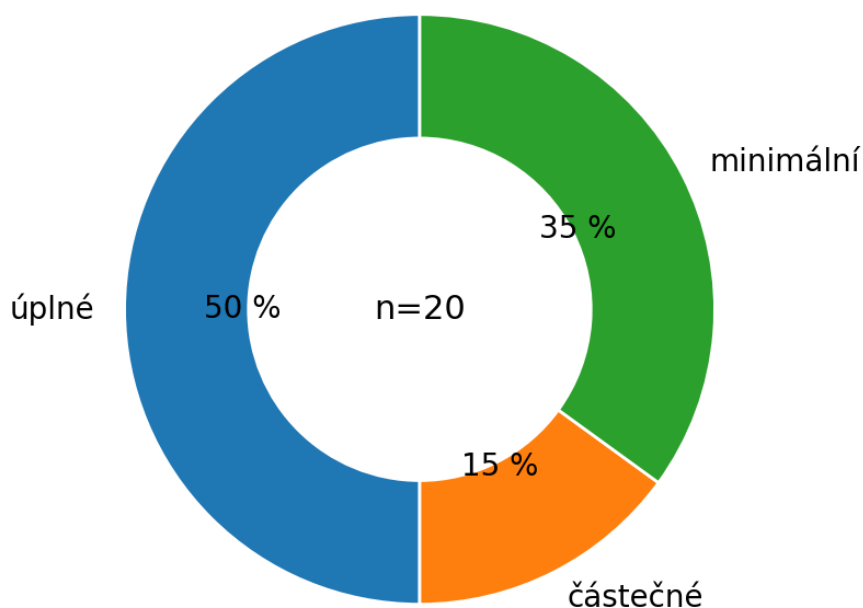
3. Metodologie a datová základna

Datová základna evaluace je rozsáhlá a zároveň heterogenní. Vedle standardních projektových a monitorovacích dokumentů zahrnovala i dokumenty vznikající přímo v intervenci: souhrnné kazuistiky, rodinné dotazníky, interní přehled realizace, rozhovory s pracovníky přímé péče a dotazníkové šetření širší cílové skupiny tvořené poskytovateli, zadavateli sociálních služeb a zástupci veřejné správy.

Z hlediska vyhodnocení druhé evaluační otázky bylo podstatné, že rodinné dotazníky byly číselně provázány s kazuistikami. To umožnilo srovnávat deklarované zkušenosti rodin s průběhem případu a s popisem průběhu intervence. U některých rodin navíc dotazník vyplnily dvě osoby, což přineslo cenné doplnění perspektiv v rámci téže rodinné situace.

Pro potřeby závěrečné syntézy byly dostupné rodinné formuláře rozděleny podle míry vyplnění. Nešlo o klasické standardizované kvantitativní šetření s jednotnou návratností, nýbrž o kombinovaný evaluační nástroj vznikající v reálných podmínkách práce s rodinami. Právě proto bylo třeba u některých údajů upřednostnit kvalitativní interpretaci před mechanickým sčítáním.

Rodinné dotazníky podle míry vyplnění

Graf 1. Přehled rodinných dotazníků podle míry vyplnění (n = 20 formulářů).

Vysoký podíl úplně nebo alespoň částečně využitelných formulářů umožnil sestavit výsledkovou část evaluace. Současně však platí, že u minimálně vyplněných formulářů bylo nezbytné opřít interpretaci více o kazuistiku a o další kvalitativní zdroje. Tam, kde post část chyběla zcela nebo téměř zcela, nebylo korektní činit silné zobecňující závěry pouze na základě dotazníku.

V rámci evaluačních procesů projektu byla uplatněna evaluace **smíšená (procesní i dopadová) – smíšený evaluační designe**.

K provedení hodnocení projektu **byl využit neexperimentální design** a byly využity **metody jak kvalitativního** (rozhovory, analýza dokumentů, desk research) **výzkumného designu, tak metody kvantitativního designu** (dotazníky kombinující otevřené i uzavřené otázky uzpůsobené kvalitativnímu výzkumu převahou otevřených otázek).

Metodologie evaluace

Pro evaluaci projektu byly využity kombinace **kvalitativních** (rozhovory, analýza dokumentů, desk research) **a kvantitativních metod sběru dat** (polostrukturované dotazníky kombinující otevřené a uzavřené otázky, s převahou otázek otevřených).

Získaná data byla podrobena **kvalitativní i kvantitativní analýze** s cílem **ověřit, zda byly naplněny** – případně proč nebyly naplněny – **evaluační cíle projektu**. Analyzovaná data byla interpretována, na základě zjištění vznikla rovněž doporučení, která jsou formou Závěrečné evaluační zprávy předána jako **zpětná vazba řešiteli projektu**.

Ke sběru dat byly využity následující metody:

Metoda: **analýza dokumentů**

Zdroj dat: MS2021+, ISKP2021+

Periodicita sběru dat: Vždy po šesti měsících realizace projektu v souvislosti s podanou ZOR projektu

Vazba na evaluační otázku: 3

Metoda: **desk research**

Zdroj dat: MS2021+, ISKP2021+, další projektová dokumentace, web řešitele

Periodicita sběru dat: Vždy po šesti měsících realizace projektu v souvislosti s podanou ZOR projektu

Vazba na evaluační otázku: 3

Metoda: **polostrukturované rozhovory**

Zdroj dat: tým řešitele projektu

Periodicita sběru dat: Vždy po šesti měsících realizace projektu v souvislosti s podanou ZOR projektu

Vazba na evaluační otázku: 3

Metoda: **dotazníkové šetření koncových uživatelů – rodiny**

Zdroj dat: zástupci a zástupkyně CS Rodiče, děti a mladí dospělí v nepříznivé sociální situaci – tj. rodiny v nepříznivé situaci

Periodicita sběru dat: při výstupu z projektu (po/při ukončení intervence metodou ZB), zpravidla po šesti měsících, otázky zachycují stav pre i post

Vazba na evaluační otázku: 1 a 2

Metoda: **analýza dokumentů s vazbou na CS rodiny**

Zdroj dat: interní zprávy a záznamy – případová dokumentace rodin zapojených do pilotáže a ošetřených metodou ZB

Periodicita sběru dat: průběžně po dobu zapojení rodiny do intervence metodou ZB, vždy při / po ukončení intervence

Vazba na evaluační otázku: 1,2

Metoda: **polostrukturované rozhovory 1 koncových uživatelů**

Zdroj dat: Poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti – pracovníci řešitele

Periodicita sběru dat: v závěru realizace projektu

Vazba na evaluační otázku: 1 a 2

Metoda: **polostrukturované rozhovory 2 koncových uživatelů**

Zdroj dat: Poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti – pracovníci řešitele

Periodicita sběru dat: v závěru realizace projektu

Vazba na evaluační otázku: 1 a 2

Nástroje sběru dat

V rámci evaluace projektu byly využity následující nástroje:

- polostrukturované rozhovory s realizačním týmem (cíl 3)
- dotazníkové šetření koncových uživatelů (rodiny) (cíl 1,2) včetně prepost části
- polostrukturované rozhovory 1 a 2 koncových uživatelů (pracovníci řešitele) (cíl 1,2)
- analýza dokumentů (cíl 1,2,3)
- desk research (cíl 3)

Jejich vzory jsou přílohou VEZ projektu.

„Snažíme se o zrušení ÚV. Děti byly na prázdniny doma.“

Rodinný dotazník, případ 5B - otevřená odpověď v post části

„Sebedůvěra a větší podpora“

Rodinný dotazník, případ 12 - popis zaznamenané kvalitativní změny

4. Zjištění podle evaluačních otázek

4.1 Evaluační otázka 1: Jak úspěšně a efektivně byla metoda Znaky bezpečí implementována do praxe nositele projektu?

Na základě všech dostupných zdrojů lze **implementaci metody do praxe organizace hodnotit jako úspěšnou**.

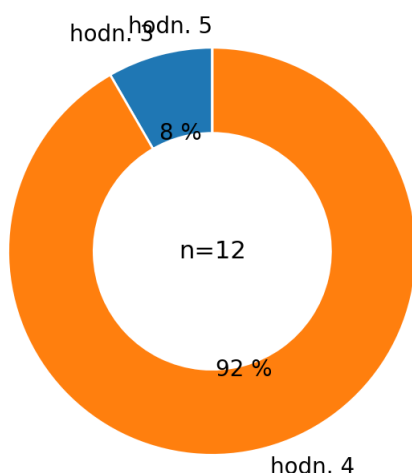
Projekt nevytvořil jen formální znalost metody, ale reálně **změnil způsob**, jakým pracovníci přemýšlejí o bezpečí dítěte, o roli rodiny, o práci s přirozenou sítí i o vedení rozhovoru. Posun se netýkal pouze zvládnutí jednotlivých nástrojů, ale i **hlubší proměny profesního postoje**.

Rozhovory s týmem ukazují, že **nejsilněji** byly vnímány ty prvky metody, které pomáhají organizovat složitý případ: *tři sloupce, práce s jasně formulovanými obavami a cíli, zapojení sítě a nezahanbující jazyk spolupráce*.

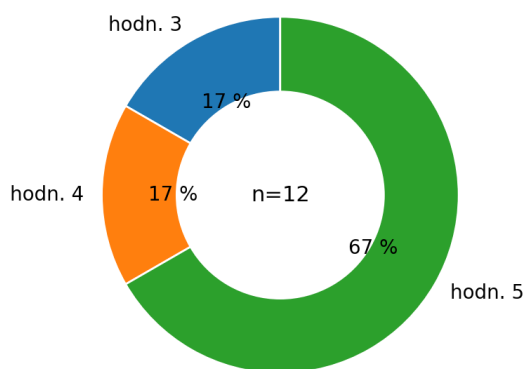
Pracovnice opakovaně popisovaly, že díky metodě *lépe rozumí tomu, co je v případě skutečným rizikem, co je zdrojem a jaké konkrétní kroky mají vést k bezpečí dítěte*.

Zároveň se *zvýšila jejich jistota při práci s dětmi a s tématy, kterým se dříve spíše vyhýbaly*.

Pracovníci řešitele:
hodnocení přínosu ZB (2025)

Pracovníci řešitele:
hodnocení přínosu ZB (2026)

Graf 2 a 3. Rozložení hodnocení přínosu metody mezi pracovníci řešitele v roce 2025 a v závěru projektu 2026 (souhrn tří hodnotících tvrzení, vždy n = 12 odpovědí).

Rozdíl mezi oběma časovými řezy je zřetelný. V dřívější fázi převažovala hodnocení „4“, tedy zřetelně pozitivní, ale ještě opatrnější. V závěru projektu se významně posílil podíl nejvyššího hodnocení „5“.

Tento posun nevypovídá jen o vyšší spokojenosti pracovníků, ale i o tom, že s pokračující praxí se metoda stávala přirozenějším a jistějším pracovním rámcem.

„Především struktura tzv. tří sloupců, která pomáhá přehledně rozlišit obavy, zdroje a další potřebné kroky a umožňuje systematicky pracovat s informacemi o rodině.“

Pracovnice projektu, rozhovor s interventkami, závěr projektu

„Hned se vytváří pocit bezpečí, důstojnosti u klienta, i v těžkých případech lze toto zhodnotit a funguje to.“

Hodnotící rozhovor realizačního týmu

Přesto by bylo zavádějící hovořit o **implementaci** jako o procesu snadném.

Tým velmi otevřeně pojmenovával **několik skupin bariér**:

- vysoké nároky na časové kapacity při práci s rodinami a to jak na straně týmu, tak především na straně rodin
- vysoké nároky na průběžné zapisování a strukturování dat
- potřebu velmi kvalitní supervize
- napětí mezi principy metody a postupy některých institucí.

Opakovaně se vracelo zjištění, že metoda je v českém prostředí obtížně předatelná tam, kde chybí sdílený jazyk a sdílené porozumění ochrannému rámci.

Z rozhovorů s týmem projektu vyplynula tato **hlavní doporučení pro implementaci metody ZB** v organizaci:

- realizovat “předimplementační fázi”
- před procesem zavedení metody v týmu metodu interně důkladně “prozkoumat”
- metodu týmu představit
- odsouhlasení principů metody “všemi”
- pracovat na “změně myšlení” - co funguje? co nefunguje? co se musí stát?
- definovat role: role v týmu v rámci organizace, identifikovat cílové skupiny pro využití metody, definovat postavení metody ve vnějším systému (kdo ještě bude zasahovat?)

Jinými slovy: **projekt prokázal, že metoda Znaky bezpečí může být v českém prostředí funkčně používána, ale pouze při zajištění intenzivní podpory pracovníků, průběžného učení v praxi a**

kvalitního vedení. Tato zjištění jsou pro další využití metody velmi cenná, protože pomáhají oddělit skutečnou implementaci od pouhého formálního seznámení se s nástroji.

„Časová náročnost – intenzivní, i pro klienty, týdně, potřeba fungovat situačně, komunikovat toto od počátku s rodinou.“

Hodnotící rozhovor realizačního týmu

„Obtížná spolupráce s některými institucemi (např. OSPOD) a také praktické problémy rodin spojené s dojížděním na setkání.“

Pracovnice projektu, rozhovor s interventkami, závěr projektu

4.2 Evaluační otázka 2: Došlo u zapojených rodin po intervenci metodou ZB ke kvalitativní změně v rodinné situaci?

“My jsme se báli – a oni to zvládli”

Druhá evaluační otázka je jádrem celé zprávy.

Na ni se soustředila především kombinace rodinných dotazníků, kazuistik a průběžných záznamů o realizaci. Vzhledem k povaze projektu nešlo o experimentální sledování s kontrolní skupinou, ale o poctivou kvalitativní evaluaci pilotáže. Přesně z tohoto důvodu je vhodnější mluvit o doložených bezprostředních změnách a mechanismech změny než o jednoznačně „změřeném dopadu“ v užším statistickém smyslu.

Jaké rodiny do projektu vstupovaly?

Typologie rodin: sexuální zneužití dítěte v rodině, zanedbávání péče batolete/ohrožení, odebrané děti matce s drogovou minulostí, odebrané děti matce s alkoholovou minulostí, odebrané děti rodičům v násilném vztahu, matka vracející se z VTOS, pěstoun přebírající odložené dítě

Společné prvky:

žena v závislém postavení

žena s vybudovaným poutem k dítěti a vztahovými kompetencemi

Dostupné podklady ukazují, že **u části rodin se podařilo posílit především tyto oblasti:**

- *porozumění vlastní situaci*
- *otevřenější komunikaci o obtížných tématech*
- *zapojení dítěte do “řešení” případu, zajištění větší participace dítěte*
- *vytvoření nebo stabilizaci podpůrné sítě*
- *formulaci obav a bezpečnostního plánu*

V několika případech i **bezpečnější uspořádání péče nebo posun směrem k návratu dítěte**. Právě propojení rodinných dotazníků se souhrnem kazuistik umožnilo vidět, že nejdůležitější změny nebývají vždy spektakulární, ale často mají podobu postupného snižování chaosu, větší předvídatelnosti a vyšší rodičovské kompetence.

V polovině (10/20) hodnocených případů se:

- *vybudovala bezpečnostní síť*
- *uskutečňovala síťová setkání*
- *vytvořil plán*
- *u všech rodin prolomen stud a obrana, vymizení tabu a*
- *sdílení rizik se sítí*

9 dětí: zrušení NRP nebo ÚV (nebo fáze souhlasného rozhodnutí)

1 dítě: zrušení dohledu (prevence odebrání)

Oblast změny	Jak se v datech projevovala	Typické zdroje
Důvěra a otevřenost	rodiny sdílely i velmi citlivá témata, menší rezistence vůči intervenci	rozhovory týmu, rodinné komentáře
Podpora dítěte a participace	větší zapojení dítěte do rozhovoru, lepší orientace dítěte ve své situaci	kazuistiky, rozhovory týmu
Síť a bezpečnostní plán	rodiny začaly využívat okolní síť, vznikaly konkrétnější kroky a dohody	kazuistiky, dotazníky, týmová reflexe
Komunikace v rodině	nižší míra tabuizace, jasnější pojmenování obav a potřeb	rodinné dotazníky, kazuistiky
Kontakt a péče o dítě	u části rodin posun ke kontaktu, k návratu dítěte nebo k bezpečnější formě péče	kazuistiky, post dotazníky

„přístup pracovnice (ohleduplnost, pohled z druhé strany)“

Rodinný dotazník, případ 12 - odpověď na otázku „Co se vám líbilo nejvíce?“

Zvlášť významné je, že více zdrojů nezávisle na sobě popisuje podobný **mechanismus změny: metoda umožnila rodině vstoupit do rozhovoru bez pocitu okamžitého souzení.**

Právě tato **zkušenost bezpečnějšího a důstojnějšího kontaktu** se podle všeho stala předpokladem pro další kroky. **Tam, kde se podařilo stabilizovat důvěru a kde zároveň existoval prostor pro práci se sítí, byly výsledky zřetelně silnější.**

Současně ale data jasně ukazují, že **ne každá rodina dospěla do stejné fáze změny.** U části případů zůstala intervence rozpracovaná, u některých rodin se nepodařilo získat úplné post hodnocení a v několika situacích byly **efekty omezeny vnějšími faktory:**

nestabilním bydlením, finanční nouzí, pracovními směnami, zdravotními nebo psychickými obtížemi, vysokou mírou konfliktu mezi pečujícími osobami nebo nesouladem mezi rodinou a systémem institucí.

Zhruba polovina případů skončila ve fázi mapování nebo identifikace rizik.

důvodem bylo:

- a) předběžný zásah (zhruba u ½případů)
- b) nedostatečná motivace

I to je však relevantní zjištění: neúplný nebo jen **dílčí výsledek** neznamená selhání metody, ale často **vypovídá o hranicích toho, co lze v daných podmínkách realisticky dosáhnout.**

Zjištění:

I. **Osobní motivace vzniká ve vztahu,** na jehož vznik je zapotřebí dostatek času.

Předběžné rozhodnutí vedlo k výpadku rodiny.

II. **Rozdílné představy o bezpečí** mezi řešiteli a rozhodnými orgány.

Rozdílné hodnoty a prioritizace potřeb (pracovní smlouva vs. osobní dohled blízké osoby).

Odlišný pohled nebo definice rizika (analýza minulosti).

III. **Existenční potíže.**

Slabé postavení na trhu práce a zranitelnost znemožňuje časově náročnou spolupráci.

„Někdy rodiny musí pochopit potřebnost a náročnost práce s metodou... zvážit načasování vstupu rodiny do práce s metodou, kdy se to v procesu návratu stane.“

Hodnotící rozhovor realizačního týmu

„Děti jsou orientované ve své situaci, „vědí, co se mi stalo“, a to bez psychiatrické terapie; mají participační práva, znají svůj příběh.“

Hodnotící rozhovor realizačního týmu

4.3 Evaluační otázka 3: Byly naplněny cíle a výstupy klíčových aktivit projektu v souladu s harmonogramem a popisem projektu?

Z hlediska **procesního hodnocení** lze projekt označit za **realizovaný v souladu s jeho záměrem a se schválenými úpravami v průběhu realizace**.

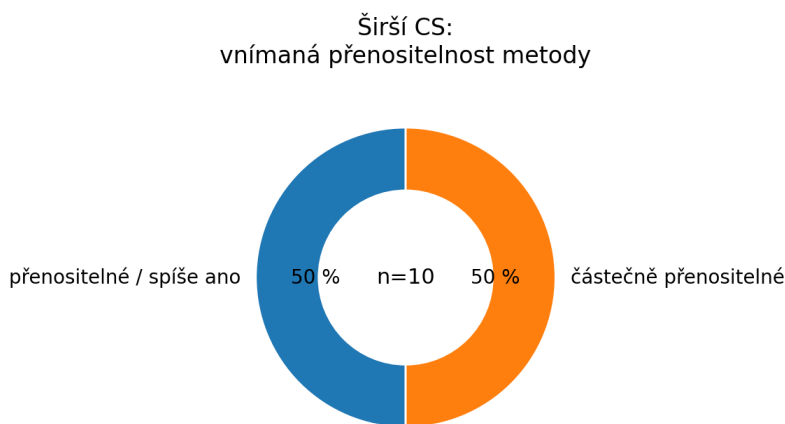
Monitorovací zprávy byly donátorem schvalovány a interní přehled realizace potvrzuje, že **klíčové aktivity byly naplněny buď v původní, nebo v pozměněné, avšak donátorem schválené podobě**. Změny se týkaly především praktického nastavení některých aktivit a kapacit, nikoli opuštění hlavní logiky projektu.

Nejdůležitější je, že **projekt dokázal spojit tři navzájem závislé procesy: přímou práci s rodinami, vzdělávání a podporu pracovníků a současně tvorbu výstupů pro širší odbornou komunitu**.

Právě tato kombinace dává výsledkům projektu vyšší hodnotu. Bez přímé práce by nevzniklo dostatek praktického materiálu pro české prostředí; bez vzdělávání a supervize by nebyla zajištěna kvalita pilotáže; bez metodických a diseminačních výstupů by projekt zůstal uzavřený uvnitř organizace.

Klíčová aktivita	Obsah / výstup	Rozsah podle interní tabulky	Vyhodnocení
KA1	hlubší implementace metody do praxe nositele	2 interventky, 40 h školení; 2 garantky, 24 h supervize	splněno
KA2	přímá práce s rodinami, pilotáž, kazuistiky	20 kazuistik + 1 souhrnná analýza	splněno se změnami v tempu a délce práce
KA3	české metodické výstupy	3 infografická videa + 1 hrané video; 1 učebnice / skripta	splněno

KA4	podpora poskytovatelů a zadavatelů služeb	26 účastníků workshopů; supervize a zahraniční stáž	splněno / částečně upraveno
KA5	diseminace výstupů	webová platforma, direct mailing, národní konference	splněno

Graf 4. Jak širší cílová skupina vnímala přenositelnost metody do vlastních podmínek (orientační rozlišení odpovědí z dotazníkového šetření, n = 10).

Za podstatný procesní výsledek lze považovat i to, že širší cílová skupina (poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, zaměstnanci veřejné správy) nevnímala metodu jen jako inspirativní, ale zároveň realisticky pojmenovávala podmínky jejího širšího přenosu. Právě zde se ukázala vysoká hodnotící zralost respondentů: **metoda byla oceňována pro své nástroje a principy, současně však respondenti upozorňovali, že bez systémovější otevřenosti spolupracujících institucí a bez dostatečného času na práci nelze očekávat plný přenos v celé její šíři.**

„Technika tří sloupců, domečky, za mě úžasný nástroj pro děti.“

Zástupce širší cílové skupiny - poskytovatelé / veřejná správa

„Změna systému spolupráce dalších organizací, OSPOD, škola. Tato metoda je přenositelná pouze částečně.“

Zástupce širší cílové skupiny - poskytovatelé / veřejná správa

4.4 Přehledné plnění věcných výstupů a monitorovacích indikátorů

Vedle narativního hodnocení je užitečné ukázat i **souhrnný přehled toho, jak projekt naplňoval monitorovací indikátory a věcné výstupy.**

V této oblasti je důležité připomenout, že průběžné zprávy o realizaci byly donátorem schváleny a že postupy plnění některých indikátorů byly v průběhu projektu upraveny schválenými žádostmi o změnu. Přehled níže proto rozlišuje tři situace: výstupy splněné v původním rozsahu, výstupy překročené a výstupy naplněné s věcnou úpravou nebo s jinou formou výstupu.

KA	Indikátor / výstup	Cíl	Skutečnost	Stav	Komentář
KA1	2 interventky prošly hlubší implementací metody	2 osoby / 40 hodin	2 osoby / 40 hodin	splněno	Školení v metodě bylo realizováno v plánovaném rozsahu.
KA1	2 garantky měly zajištěnu supervizní podporu	2 osoby / 24 hodin	2 osoby / 24 hodin	splněno	Supervize garantem byla vykázána a doložena.
KA2	Přímá práce s rodinami, dětmi a pečujícími	20 rodin, 20 dětí, 20 pečujících / 40+ hodin	Kumulované role celkem 28; průběh odůvodněn v ZoR	naplněno s úpravou	U části rodin se proces prodloužil a plné alokace nebylo dosaženo do konce projektu.
KA2	Kazuistiky jako odborný výstup pilotáže	20 ks	20 ks	splněno	K dispozici je 20 kazuistik a souhrnná analýza.
KA3	Audiovizuální a metodické výstupy pro české prostředí	3 infografická videa + 1 hrané video	4 videa	splněno	Výstupy byly vytvořeny a zveřejněny.
KA3	Překlad a zpracování výukových skript	1 soubor / 100 ks	1 soubor / 100 ks	splněno	Původní skripta byla dopracována do podoby učebnice.

KA3	Dotisk původního průvodce 3D	1 soubor / 200 ks	zrušeno dle ŽoZ	nahrazeno jiným výstupem	Původní dotisk byl nahrazen novou učebnicí a dalšími aktualizovanými materiály.
KA4	Workshop pro poskytovatele a zadavatele služeb	16 účastníků	26 účastníků	překročeno	Kapacita workshopu byla překročena.
KA4	Supervize a stáž poskytovatelů	264 + 24 hodin	264 + 24 hodin	splněno	Stáž i supervize byly realizovány.
KA5	Informační platforma	1	1	splněno	Webová platforma byla spuštěna.
KA5	Direct mailing a distribuce výstupů	500 elektronicky + 100 fyzicky	ANO / ANO	splněno	Distribuce byla provedena v obou plánovaných kanálech.
KA5	Národní konference	1 akce / 70 účastníků	1 akce / 70 účastníků	splněno	Konference byla realizována v plánovaném rozsahu.

Tabulka 6. Souhrn plnění věcných výstupů projektu.

Přehled potvrzuje, že většina výstupů byla naplněna v plánovaném rozsahu nebo dokonce překročena.

Odlišná situace nastala zejména u **přímé práce s rodinami**, kde se v průběhu realizace ukázalo, že některé procesy vyžadují delší čas, že role dítěte a pečující osoby nelze vždy mechanicky sčítat a že u části rodin pokračovala práce i po skončení projektu.

Z evaluativního hlediska nejde o selhání, ale o důležitý poznatek o realistické časové náročnosti této metody v práci s vysoce zatíženými rodinami.

Rozhodnutí o dotaci stanovuje jako **závazné indikátory 600000, 805000, 670031 a 670102**; indikátory 679001, 625000, 626000 a 622002 mají být vykazovány, ale jejich cílová hodnota nepředstavuje závazek.

Kód indikátoru	Název indikátoru	Cílová hodnota dle Rozhodnutí			Skutečnost v ZoR 5	Míra naplnění	Stručný komentář
600000	Celkový počet účastníků	60	58	96,67 %	Závazný výstupový indikátor; v závěrečné ZoR vykázána kumulativní hodnota 58 osob.		
805000	Počet napsaných a zveřejněných analytických a strategických dokumentů (vč. evaluačních)	3	3	100,00 %	Dle Rozhodnutí měly být vykázány tři dokumenty: vzdělávací skripta, vstupní evaluační zpráva a závěrečná evaluační zpráva. V závěru projektu jsou tyto tři plánované výstupy již fakticky dokončeny / doloženy, proto lze indikátor uzavřít jako naplněný.		
670031	Kapacita podpořených služeb – úvazky pracovníků	1,8	1,8	100,00 %	Závazný výstupový indikátor; v závěrečné ZoR vykázána kumulativní hodnota 1,8 úvazku.		
670102	Využívání podpořených služeb	30	28	93,33 %	Závazný výsledkový indikátor; závěrečná ZoR uvádí v KA2 podporu celkem 28 osob a naplnění kapacity na 70 %, což odpovídá částečnému nedosažení plánované hodnoty 30 osob.		

Tabulka 7. Souhrn plnění závazných MI projektu.

Závazné monitorovací indikátory projektu byly naplněny ve vysoké míře.

Plně byly dosaženy indikátory 805000 a 670031, **velmi vysoké** naplnění vykázal indikátor 600000 (96,67 %) a **částečně pod plánem** zůstal indikátor 670102 (93,33 %), což souviselo zejména s náročností a délkou práce s rodinami v KA2.

5. Kontraindikace a situace, v nichž je využití metody ZB omezené nebo nevhodné

V průběhu evaluace se **opakovaně objevovala potřeba přesněji pojmenovat, kdy metoda Znaků bezpečí naráží na své limity** nebo kdy není její použití v plném rozsahu vhodné. Tým přitom velmi správně rozlišoval mezi „obtížnou situací“, kterou lze metodou ještě sanovat, a skutečnou kontraindikací nebo silně limitujícím faktorem.

Na základě rozhovorů a týmové reflexe lze formulovat následující soubor kontraindikací a významných limitů. Nejde o uzavřený teoretický katalog, ale o souhrn praktických zjištění z pilotáže projektu 5D.

Situace	Jak se jevila v datech projektu	Význam pro praxi
Rodina nesouhlasí se zapojením podpůrné sítě	Tým označuje vytvoření a přijetí sítě za základní princip metody. Pokud rodina síť odmítá, metoda ztrácí jeden ze svých klíčových nosných prvků.	Bez minimálního souhlasu se síťováním je vhodné zvážit jiný typ práce nebo nejprve připravovat podmínky pro vstup do metody.
Akutní abúzus na straně rodiče či pečující osoby	V týmové reflexi byl tento stav výslovně jmenován jako vnější kontraindikační faktor.	V akutní fázi je prioritou okamžité zajištění bezpečí; plná participativní práce metodou ZB může být odložena na pozdější fázi.
Vysoce konfliktní opatrovnícký nebo rodičovský spor	Pokud klíčoví aktéři blokují síťování nebo samotný záměr návratu dítěte, proces se výrazně prodlužuje a komplikuje.	Metodu lze využívat jen s velkou opatrností a za předpokladu vysoké meziinstitucionální koordinace.
Nevhodné načasování vstupu rodiny do intenzivní práce	Tým upozorňuje, že pokud je rodina v situaci, kdy ještě neunesla potřebnost a intenzitu práce, může ji metoda spíše demotivovat.	Je třeba pečlivě volit okamžik vstupu a realisticky nastavovat očekávání.
Silné socioekonomické bariéry a nemožnost pravidelné docházky	Směnný provoz, finanční nouze, dopravní vzdálenost nebo nestabilní životní podmínky snižovaly kontinuitu práce.	Nejde vždy o absolutní kontraindikaci, ale o faktor, který může zásadně omezit účinnost a tempo změny.

Absence souhlasu nebo porozumění klíčových institucí	Pokud s principy metody nejsou srozuměny OSPOD, soud či další zásadní aktéři, vzniká systémový nesoulad.	Metoda vyžaduje alespoň základní „kompatibilitu“ ochranného rámce a cílů mezi aktéry.
--	--	---

Důležité je i obrácené zjištění: popírání problémů na straně rodiny nebylo týmem chápáno jako automatická kontraindikace. Podle reflektovaných zkušeností lze právě tuto bariéru často ošetřovat nástroji metody, pokud existuje čas, vztah a alespoň minimální otevřenost pro spolupráci.

„Rodina do systému péče formou metody ZB nemůže vstoupit v okamžiku, kdy nesouhlasí s vytvořením sítě; to je základní princip metody.“

Hodnotící rozhovor realizačního týmu

„Akutní abúzus na straně rodiče/pečující osoby.“

Týmová reflexe - výslovně pojmenovaný vnější kontraindikační faktor

6. Limity evaluace

Tato závěrečná zpráva stojí na bohaté datové základně, přesto má několik omezení, která je nutné explicitně uvést. Především jde o evaluaci ukončenou velmi brzy po skončení projektu. V této fázi lze spolehlivě hodnotit průběh realizace, kvalitu implementace a bezprostřední změny, nikoli však dlouhodobou udržitelnost změn v rodinách.

Dalším limitem je nestejná míra vyplnění rodinných dotazníků. V některých případech jsou data velmi bohatá a obsahují i komentáře; jinde jsou post části vyplněny jen částečně nebo vůbec. Tento limit byl v analýze ošetřen triangulací s kazuistikami a s dalšími dokumenty, ale není možné jej zcela odstranit.

Třetí limit souvisí s povahou pilotáže. Projekt pracoval s rodinami v často velmi komplexní sociální situaci, takže změna není výsledkem jediné proměnné, nýbrž souhry více faktorů: práce týmu, rodinné motivace, podpůrné sítě, postoje institucí a životních podmínek rodiny. Evaluace proto pracuje s pravděpodobným podílem projektu na změně, nikoli s exaktní kauzální atribucí v experimentálním smyslu.

7. Očekávané možné dopady projektu

Ačkoli dlouhodobé dopady nebyly v době zpracování zprávy přímo měřitelné, dostupná zjištění umožňují formulovat realisticky očekávané účinky projektu do budoucna.

První očekávaný dopad spočívá v tom, že nositel projektu bude nadále schopen používat metodu ve vyšší kvalitě a předávat ji dalším pracovníkům i institucím s větší jistotou a s konkrétní českou zkušeností.

Druhý očekávaný dopad se týká rodin: tam, kde již byl nastartován bezpečnostní plán, práce se sítí a jasnější orientace dítěte i rodičů v situaci, lze předpokládat vyšší šanci na udržení bezpečnější péče, případně na bezpečnější návrat dítěte.

Třetí očekávaný dopad je systémový. Projekt vytvořil materiály, které mohou pomoci širší odborné veřejnosti překonávat počáteční jazykové a metodické bariéry. Pokud budou výstupy dále využívány a pokud se podaří pokračovat v osvětě směrem k OSPOD, soudům a dalším aktérům, může projekt přispět k postupnému šíření kultury práce, která více stojí na partnerství, na síti a na konkrétně popsaném bezpečí dítěte.

8. Závěr a doporučení

Projekt 5D lze na základě provedené evaluace hodnotit jako projekt věcně smysluplný, metodicky ambiciózní a ve své podstatě úspěšný. Jeho síla nespočívala pouze v počtu realizovaných aktivit, ale především v tom, že propojil přímou práci s rodinami s metodickým vývojem a se šířením výstupů do českého odborného prostředí. Evaluace zároveň ukázala, že metoda Znak bezpečí není „rychlý nástroj“, který by bylo možné bez dalších podmínek plošně transplantovat do jakéhokoli prostředí. Vyžaduje čas, vedení, supervizi, schopnost pracovat se sítí a minimálně základní soulad spolupracujících institucí.

Přes tato omezení však projekt přesvědčivě doložil, že metoda má v českém prostředí reálný přínos a že při vhodném nastavení vede ke změnám, které jsou pro ohrožené děti a jejich rodiny skutečně podstatné: **k větší důvěře, lepší orientaci v rizicích, vyšší participaci dítěte, konkrétnějšímu bezpečnostnímu plánování a v některých případech i k bezpečnějšímu uspořádání péče.**

Doporučení pro další období

- Pokračovat v rozvoji metody uvnitř organizace tak, aby se znalost nástrojů opírala o pravidelnou supervizi, intervizi a sdílení případů, nikoli pouze o jednorázové školení.
- Kapacitně chránit pracovníky, kteří metodou pracují, protože intenzita a četnost kontaktu s rodinami výrazně přesahuje běžné parametry méně strukturované podpory.
- Systematicky rozvíjet spolupráci s OSPOD, soudy a dalšími institucemi; bez jejich alespoň základního porozumění ochrannému rámci metody zůstává potenciál intervence omezen.
- Při vstupu rodiny do intenzivní práce pečlivě zvažovat načasování a připravenost rodiny na síťování a na vyšší nároky metody.
- Nadále využívat a rozšiřovat vzniklé české materiály, protože právě ony snižují jazykovou a metodickou bariéru pro další organizace.

- V návazném období provést odstupové šetření u vybraných rodin a u širší cílové skupiny, aby bylo možné ověřit udržitelnost změn a reálné dlouhodobé dopady projektu.

Celkově lze uzavřít, že projekt 5D vytvořil přesvědčivý základ pro další využívání a šíření metody Znaků bezpečí v českém prostředí. Jeho největší hodnotou není jen to, že metodu „vyzkoušel“, ale že ji ověřil v náročných reálných podmínkách a současně pojmenoval, za jakých okolností může být skutečně funkční.